

YANSITICI ÖĞRETİM İLE YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİ*

Fatma Bölükbaş

Özet

Bu çalışmada, Avrupa'nın kültür dokusuna yeni bir boyut katacağına inanılan Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilir yöntemlerden biri olan Yansıtıcı Öğretim üzerinde durulacaktır. Yansıtıcı öğretim, ülkemizde yaygın olarak kullanılmamakla beraber, özellikle İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde ve İngilizce öğretmeni yetiştirmede dünyada sıkça baş vurulan bir yöntemdir.

Öğretimde yansıtma basitçe, öğretim süreci sırasında ve sonrasında, öğretim ortamında neler olup bittiğini düşünmek ve bu düşünceler ışığında birtakım değişiklikler yapmak olarak açıklanabilir (Mc Collum 2002).

Anahtar Sözcükler: Dil öğretimi, yabancıdil olarak Türkçe öğretimi, yansıtıcı öğretim

TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE WITH REFLECTIVE TEACHING

Abstract

In this study what is focused on is the method of Reflective Teaching that can be implemented in the teaching of Turkish as a foreign language, which is supposed to contribute to the European culture. Reflective teaching, though not widely used in our country, is frequently employed in the teaching of English in the language teaching and in teaching training all over the world.

Reflection in training, in plain terms, can be explained as thinking of what is happening in the teaching atmosphere during and after the teaching process and as making some changes in the light of these thoughts (Mc.Collum 2002).

Keywords: Language teaching, teaching Turkish as a foreign language, reflective teaching

* Bu yazı *Dünyada Türkçe Öğretimi* 6sempozyumunda (15-16 Nisan 2004, Ankara) bildiri olarak sunulmuştur.

0. GİRİŞ

2001 Avrupa Diller Yılı dolayısıyla Millî Eğitim Bakanlığı'nca Ankara'da düzenlenen 'Avrupa'da Yabancı Dil Olarak Türkçe Eğitimi' konulu uluslararası sempozyumun kapanış bildirisinde şöyle denmekteydi:

Uzun yıllardan beri Avrupa'da Türkçe konuşan toplumların, özellikle Avrupa demokratikleşme süreci çerçevesinde dil, edebiyat ve kültür mirasını genç kuşaklara aktardığı belirtilerek genç Avrupalı kuşaklar tarafından Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesi Avrupa'nın kültür dokusuna yeni bir boyut katacaktır. Buna dayanarak eğitim kurumlarında Türkçe öğretimiyle ilgili projeler Avrupa'da ilgili makamlarca desteklenmelidir.

Bir dilek olarak dile getirilen sözkonusu gereklilik doğrultusunda, günümüzde Avrupa Birliği çerçevesinde çok dilli, çok kültürlü çağdaş yaşamın ideallerden çıkarılıp uygulamaya konulması için Avrupa Ortak Referans Çerçevesi (CEF), Avrupa Dil Portföyü (ELP) gibi mekanizmalar oluşturulmuş; dillerin öğretilmesi ve yaygınlaştırılmasında yeni teknikler, yöntemler üzerinde çalışmalar ve araştırmalar yoğunlaştırılmıştır.

Biz de bu çalışmamızda Avrupa'nın kültür dokusuna yeni bir boyut katacağına inandığımız Türkçemizin, yabancı dil olarak öğretiminde kullanılabilecek yöntemlerden biri olan YANSITICI ÖĞRETİM üzerinde duracağız. Yansıtıcı öğretim, ülkemizde yaygın olarak kullanılmamakla beraber, özellikle İngilizcenin yabancı dil olarak öğretiminde ve İngilizce öğretmeni yetiştirmede dünyada sıkça baş vurulan bir yöntemdir.

Bilindiği gibi dil öğretimi, diğer derslerin öğretiminden farklı yöntemler/teknikler gerektiren çok boyutlu bir iştir. Dil öğretiminde dinleme-konuşma-okuma ve yazmadan oluşan dört temel beceri bulunduğu bilinmektedir. Her düzeydeki dil öğretiminde bu becerileri geliştirmeye ve bütünleştirmeye yönelik çaba harcanmalıdır (Kocaman 1990). Diğer taraftan, bir dilin yabancı dil olarak öğretilmesinde bu dört beceride aynı anda ilerlemek olanaksızdır (Ceyhan 1982). Çünkü, her anadilin toplumun tüm bireyleri tarafından belirli bir düzeyde öğrenilebilmesine karşın; yabancı dil öğrenimindeki yeterlilik, bireyler arasında kayda değer farklıklar göstermektedir (Gülmez 1987).

Yansıtıcı öğretimle yabancı dil öğretimi, dersi planlayanların, verenlerin ve öğrencilerin dersten önceki kuramsal düşüncelerinin, öğretim-öğrenim anlayışlarının, izlenen ders plânının ve derste uygulanan amaçlara ne kadar uyduğu, eğer gerekiyorsa ne yönde geliştirileceği üzerine yapılacak çalışmalarını içerir (Sarigöz 1999).

1. Yansıtıcı Öğretim Nedir?

Yansıtıcı öğretim, başkalarının duygularına önem vermeyi ön plana çıkaran, öğretimde yapılandırıcılığı önemseyen bir sorgulama yaklaşımı ve yaratıcı sorun çözme etkinlikleri bütünüdür (Henderson 1996).

Öğretimde yansıtma basitçe, öğretim süreci sırasında ve sonrasında, öğretim ortamında neler olup bittiğini düşünmek ve bu düşünceler ışığında bir takım değişiklikler yapmak olarak açıklanabilir (Mc.Collum 2002).

Cruickshank, yansıtıcı öğretimi sınıf ortamında olanlar ve öğretimin hedefleri hakkında öğretmenin düşünme eylemini gerçekleştirmesi olarak tanımlar. Aynı zamanda yansıtıcı öğretimi, öğrencilere ‘konuyu düşünerek analitik ve nesnel olarak ele alma’ olanağı sağlamanın yolu olarak görür (Cruickshank ve Applegate 1981).

Pennington *yansıtıcı öğretim* teriminin; öğretmen yetiştirmede, stajyer ya da meslek içindeki öğretmenlerin uygulamalarını ve dayandığı temelleri çözümledikleri, ayrıca hedeflerine ulaşmak için farklı yolların ve uygulamaların varlığını da göz önünde bulundurdıkları bir anlayışa işaret ettiğini belirtirken, yansıtma teriminin öğretimde iki anlamda kullanılabileceğini ifade etmiştir. Pennington öğretim bağlamında yansıtmayı (1) ayrıntılı olarak düşünme ve (2) yansıtma, ayna tutma olarak tanımlamıştır. Pennington’a göre yansıtıcı uygulamalar hem öğrenmede hem de öğretmede önemli bir yere sahiptir. Yansıtıcı uygulamalar sadece sınıf içinde yapılan etkinlikleri çeşitlendirip zenginleştirmekle kalmayıp aynı zamanda öğrencilerin özgüvenlerinin gelişimini ve olumlu güdülenmelerini de sağlar (Vitanova ve Miller 2002).

Yansıtıcı kuramda uygulayıcılar, *özgözlem* (self-observation) ve *özgelişim* (self-development) ufuklarının sürdürülmesini, kendi eylemlerini ve tepkilerini anlamak için öğrencilerle kendilerini ilintilendirirler (Brookfield 1995; Thiel 1999). Amaç, uygulamalı araştırmacı olarak özel bir soruna ya da başlangıçta belirlenmiş bir soruya yönelmek değil, sürdürülen temeldeki genel uygulamaları gözlemek ve artırmaktır.

2. Yansıtıcı Öğretimin Araçları

Kısaca yansıtıcı öğretim, öğrenme/öğretme ortamında olanlar üzerinde düşünüp eylemlerde bir takım değişikliklere gitmek olarak tanımlandığına göre, hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin öğrenme/öğretme ortamları hakkında veri toplamaları gerekmektedir. Yansıtıcı öğretimin veri toplama araçları şunlardır (Richards 1995):

2.1 Öğretim Günlüğü

Yazılı ya da kayıtlı öğretim deneyimi raporlarıdır. Günlük, öğretmen ya da öğrencilerin öğretim/öğrenim işine verdikleri yazılı yanıtlardır. Günlük tutmak iki amaca hizmet eder:

1. Daha sonraki yansıtmanın amaçları için olay ve düşüncelerin kaydedilmesi.
2. Yazma sürecinin kendisinin, öğretimin iç yüzünün anlaşılmasına yardımcı olması.

Öğretim günlüğü sayesinde, sınıf deneyimlerinden pek çok farklı konu açıklanabilir. Kendi öğretimine eleştirel bakış açısıyla yaklaşma, günlük tutmanın benzersiz bir özelliğidir ve öğretmene başka yollarla elde edemeyeceği 'kendi öğretmenliği ve öğretimini inceleme fırsatı' verir (Richards 1995).

Yansıtıcı öğretimde aynı zamanda öğrenciler de günlük tutabilirler. Böylelikle, hem kendi öğrenme biçimleri hakkında veri toplarlarken, hem de işledikleri dersi tekrar etme olanağı bulabilirler. Ayrıca öğrenciler tuttukları günlükleri incelediklerinde, kaydettikleri ilerlemeyi gözlemleyerek güdülenmiş olurlar.

2.2 Ders Raporları

Ders raporları, öğretmene dersin temel özelliklerini hatırlatmaya yarayan listeler ya da çizelgelerdir. Ders raporlarının amacı, öğretmene dersin ne kadar etkili olduğunu, dersin farklı bölümlerinde ne kadar zaman harcadığını göstermek ve ders sırasında meydana gelen olayları düzenli olarak izleme konusunda basit ve etkili teknikler vermektir. Ders planı öğretmenin ders sırasındaki niyetini anlatırken, ders raporu öğretmenin gözüyle derste olanları anlatır.

2.3 Araştırma ve Anketler

Öğretimin özel yönleri üzerine bilgi toplamak için düzenlenmiş araştırma ve anketlerdir. Öğretim sisteminin vazgeçilmez öğelerinden biri olan öğrencinin bireysel özelliklerinin bilinmesi ve gereken durumlarda bu özelliklere göre yöntem ve tekniklerin seçilerek uygulanması, çağdaş öğretim yöntemlerinin en önemli hedeflerindedir. Örneğin, her bir öğrencisinin nasıl daha kolay öğrenebileceğini bilen bir öğretmen, ona göre yöntem-teknik uygulayacaktır.

2.4 Ses ve Görüntü Kayıtları

Ders ya da dersin bir parçasının kayıtlarıdır. Önceki tekniklerin uygulanması oldukça kolay olmakla birlikte, öğretmenin kendi hatırladıklarına ve yorumlarına dayandığından tam bir nesnellik göstermezler ve gerçek olayları tek başlarına yansıtmakta yeterli olmazlar. Bu yüzden destekleyici başka teknikler kullanılması gerekir. Derste yaşanan olaylara ilişkin gerçeklerin tam anlamıyla yansıtılabilmesi ancak onların ses ve görüntü kayıtlarının tutulması ile mümkün olur. Görüntü ve ses kaydedicilerin sınıfta uygun bir yere yerleştirilmesiyle öğretim ortamının tamamı kaydedilebilir.

2.5 Gözlem

Öğretmenlerin, elde edilen yansımalarla sınıflarında neler olup bittiğini daha nesnel bir biçimde görüp değerlendirme fırsatı buldukları gözlem tekniği, stajyerlerin bir öğretmenin sınıfını gözlemlemesi ya da bir öğretmenin başka bir meslektaşının sınıfını gözlemesi biçiminde yapılabilir. (Parrott 1993). Gözlem ister stajyer öğretmen, isterse başka bir meslektaş tarafından yapılsın, öğretmenlerin çoğu, gözlemin değerlendirmeyle birleştirilmesinden dolayı, etkinliklerinin

gözlenmesinde gönülsüzdür. Bu nedenle gözlemcinin işlevi değerlendirme değil, sadece bilgi toplama olmalıdır. Üstelik, gözlem yapacak olan kişi sınıfın doğal ortamını bozmamaya, sınıfta göze batıp dikkat çekmemeye, elinden geldiğince öğretmene ve öğrencilere sınıftaki kendi varlığını unutturmaya özen göstermelidir.

2.6 Eylem Araştırma

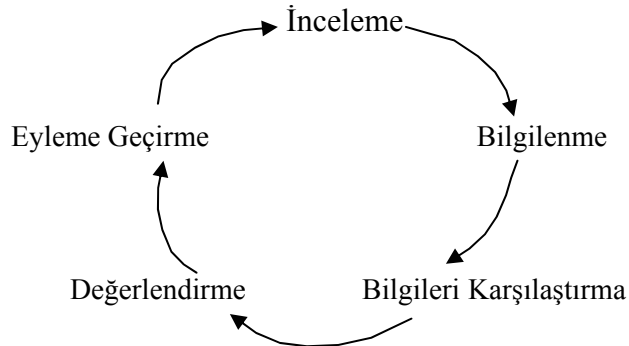
Eylem araştırması, öğretmenin sınıftaki öğrenme-öğretme etkinliklerini incelemesi ve bu incelemelerden yola çıkarak uygulamalarında bir takım değişikliklere gitmesi (Kemmis ve Mc Taggart 1988) biçiminde tanımlanabilir. Eylem araştırmasının nasıl yapıldığı ve öğretimde nasıl etkili olduğunu göstermesi bakımından, Japon bir İngilizce öğretmenin eylem araştırmasını aktaracağız:

Japon bir İngilizce öğretmeni, derste, İngilizce kullanım oranını arttırmak istiyordu. Bunun için, öncelikle iki hafta süreyle dersini kaydetti ve kayıt kasetlerini dinlediğinde, %70 İngilizce, %30 Japonca kullandığını fark etti. Kasetleri tekrar dinlediğinde, sınıf yönetimi ve dönüt vermede Japoncaya başvurduğunu gördü. Daha sonra bu iki durumda Japonca kullanma oranını azaltmak için bir plan oluşturdu: İlk önce sınıfında tamamen İngilizce kullanan bir rehber müracaat etti; ondan, sınıf yönetiminde ve dönüt vermede en çok kullanılan ifadeleri öğrenip küçük kartların üzerine not etti. Bu kartları masasında en göze çarpan yere koydu; sınıf yönetiminde ve dönüt vermede bu kartlardaki ifadelerden yararlandı. Bir süre sonra, bu kartlara gereksinim duymadan dersi işlemeye başladı. Dersini tekrar kaydettiğinde, Japonca kullanımında önemli derecede bir azalmanın olduğunu gördü (Richards 1990).

Yukarıdaki örnekten de anlaşılacağı gibi eylem araştırması, uygulayıcıların kendileri tarafından, yaptıkları bir işin incelenmesidir. Eylem araştırması, kişinin yaptığı iş üzerinde düşünüp araştırma yaptıktan sonra uygulamalarında bir takım değişikliklere gitmesine olanak tanıdığından, yansıtıcı öğretimin de temelini oluşturur.

3. Yansıtıcı Öğretim Sürecinin Öğeleri

Yansıtıcı öğretim süreci; *inceleme*, *bilgilenme*, *bilgileri karşılaştırma*, *değerlendirme* ve *eyleme geçirme* olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır (Bartlett 1990):

3.1 İnceleme

(Öğretmen/öğrenci olarak ne yapıyorum? Yaptıklarının farkına varma.)

Yansıtıcı öğretim sürecinin ilk aşaması olan inceleme, öğrencinin/öğretmenin, öğretim ortamında kendi öğrenme/öğretme yöntemleriyle ilgili gözlem yapmalarını ve veri toplamalarını içerir. Bu gözlem yapma ve veri toplamanın muhtemelen en iyi yolları görsel ya da işitsel araçlarla dersi kaydetmek olabileceği gibi, türlü yazma yöntemlerini (günlük tutma, ders raporu yazma, değerlendirme anketi kullanma, vb.) kullanmak da olabilir.

3.2 Bilgilenme

(Öğretim/öğrenim biçimim ne ifade ediyor? Öğretim ortamındaki eylemlerimle ne yapmak istedim?)

Bir önceki basamakta (İnceleme) toplanan veriler, bu aşamada bir çeşit analiz edilir. Derste, ders planı dışında beklenen ve beklenmeyen nelerin gerçekleştiği sorusuna yanıtlar aranarak bir sonraki plan yeni bulgulara göre oluşturulur.

3.3 Bilgileri Karşılaştırma

(Bu öğretim/öğrenim yöntemine nasıl ulaştım? Şu anki öğretmenlik/öğrencilik anlayışımın oluşması nasıl gerçekleşti?)

Bu aşama, öğretimle ilgili düşünceleri ve bu düşüncelerin üzerinde olduğu yapıları (değer yargıları, tutum, toplumsal yapı, inanç, vb.) tartışmayı içerir. Bu en etkin bir biçimde, öğrencilerle, diğer meslektaşlarla, öğrenci velileriyle, okul yönetimiyle ve okul ortamını etkileyen diğer bireylerle görüş alışverişinde bulunularak gerçekleştirilir.

3.4 Değerlendirme

(Nasıl farklı öğretebilirim?/Nasıl farklı öğrenebilirim?)

Öğretim uygulamaları sırasında elde edilen verileri mantıksal olarak tartışmak ve yorumlamak, alternatif etkinlik dizileri aramaya neden olur ki, bu da bireyin kendisini geliştirmesi için atmış olduğu önemli bir adımdır. Değerlendirme, yansıtmanın düşünce boyutuyla, öğretmenin/öğrencinin ortaya çıkan yeni anlayışıyla tutarlı olan bir öğretim/öğrenim arayışı arasında kurulan bağ ile başlar. Değerlendirmenin en kolay yolu öğretmenin/öğrencinin ‘Bir şeyleri değiştirsem öğrenme sonuçları ne olur?’ sorusunu sormasıdır. Bu soruya verilebilecek olası yanıtlarla, öğretmen kendi uzmanlığı hakkında fikir sahibi olurken, öğrenciler de öğrenmelerini değerlendirip bir sonraki uygulamalarda hangi kriterlere bağlı kalacaklarına karar vermiş olacaktırlar.

3.5 Eyleme Geçirme

(Şimdi nasıl öğreteceğim?/Şimdi nasıl öğreneceğim?)

Freire 1972, eyleme geçirilmeyen yansıtmanın sadece sözde kaldığını, yansıtılmayan eylemin ise sadece yapılmış olmak için yapıldığını ileri sürmektedir. Eyleme geçirme burada, yansıtıcı öğretime giden süreçte son aşama olarak gösterilmiştir; ancak son aşama değildir; önceki aşamalar ile Eyleme Geçirme aşaması arasında, birbirlerinin nedeni ve sonucu olma ilişkisini içeren dairesel bir döngü vardır. Yani birey, yaptıklarını inceledikten sonra, bu etkinliklerin nedenlerini ve varsayımlarını ortaya çıkartarak, bu nedenleri eleştirip alternatif etkinlik biçimlerini değerlendirip uygulayarak öğretim uygulamalarını yeniden düzenler.

Bartlett 1990'un ifade ettiği gibi, yansıtıcı öğretim sürecinin aşamalarını gösteren bu çember, birdenbire her şeyi en iyi duruma getirecek sihirli bir güce sahip olmamasına ve yansıtma yapan birey tarafından her aşamasının aynı biçimde uygulama zorunluluğu bulunmamasına rağmen, 'iyi' öğretme/öğrenme esası olarak seçim yapma sürecine sistemli bir yaklaşım sunmaktadır.

4. Sonuç

Meslekî gelişimin ilk ve en önemli ilkesi, öğretmenlerin günlük sınıf içi olaylar üzerine yaptıkları çoğu zaman kendiliğinden ve rasgele olan yansıtımlardır. Yansıtmanın en temel iki nedeni şunlardır:

1. Öğretmenin günlük sınıf içi olaylar hakkında düşünüp bu olayları not alması, kendisinin ya da bir meslektaşının daha sonra benzer bir durumla karşılaşması durumunda ona yardımcı olacaktır. Aynı zamanda kişinin günlük sınıf olaylarını yazması, olaylar hakkında daha derin, disiplinli ve üretici düşünmesini de sağlayacaktır.

2. Yansıtma yapan kişi, hem meslekî gelişiminin farkında olur, hem de deneyimlerini diğer meslektaşlarıyla paylaşma olanağı bulur (Ur 1991).

Saylan 1991'e göre, her öğrenme yaşantısı öğrenciye problem durumunu kontrol etme gücünü veren yeni yeterlilikler kazandırdığından, yansıtıcı düşünceyi öğretmeyi planlayan öğretmen, öğrenciler için çok sayıda öğrenme yaşantıları planlamalıdır. Öğretme-öğrenme süreci içinde de öğrencileri bu yaşantılarla bireysel ilişki içinde tutmaya çalışmalıdır. Bu, öğretmenin geri planda durması ve sadece onların ne yaptıklarını gözlemlemesi anlamında değildir. Öğretmen, bir rehber olarak etkinliğe katılmalı ve daha aktif olan öğrencilerle durumu paylaşmalıdır.

Böyle olduğunda;

1. Öğrencinin üretim ve yaratıcılık gücü gelişir, canlılığı artar ve öğrenci kendi gelişimini ölçebilir.

2. Başarısız olduğunda, öğrenci başarısızlığını ve başarısızlığının sebebini analiz edebilir ve ileri derecedeki yansıtıcı düşünceyle başarısızlığının tekrarını engelleyebilir.

3. Öğrenci, çalışmasında uzmanlaşmak için çaba gösterir ve ilerleyebilmek için bağımsızlığını kullanma gücü ve becerisine sahip olur (Dewey 1902).

Gerek öğretmenler, gerekse öğrenciler birbirlerinden farklı eğitimsel özgeçmişe sahip oldukları için, sınıf ortamında onları tek çizgi haline getirmek oldukça zordur. Bu nedenle amaçlarına ulaşmak için ne yapmaları gerektiği ve sınıfta ne yaptıkları açıkça tartışılmalıdır. Bunu gerçekleştirebilmek için, bir sınıftaki öğretimin ve öğrenimin yansımaları kesinlikle gözlenmeli, değerlendirilmeli ve bulgular gelişim için gerekli değişimin sağlanmasında kullanılmalıdır. Bu değişim öğretmende, öğrencilerde, ders plânlarında ve araçlarında olabilir. Yani, dersin yansıması öğretmenlerin ve öğrencilerin kendilerini görmelerini sağlar. Böylece herkes, göremediği iyi ve zayıf yanlarını görerek olumlu değişikliklere yönelebilir (Sarıgöz 1999).

EKLER

DİLBİLGİSİ DERSİ İÇİN DERS RAPORU ÖRNEĞİ

1. Bugünkü derste temel nokta;
 - a. Mekanik (noktalama, büyük harfler vb.)
 - b. Dilbilgisi kuralları (özne-yüklem uyumu, zamir kullanımı vb.)
 - c. Dilbilgisinin iletişimsel kullanımı (anlatılarda geçmiş zamanın doğru kullanımı)
 - d. Diğerleri
2. Derste dilbilgisi çalışmasına ayrılan zamanın oranı;
 - a. Bütün ders saatinin tamamı
 - b. Ders saatinin tamamına yakını
 - c. Bunlardan daha az (..... dakika)
3. Dilbilgisi neye göre öğretildi;
 - a. Ders kitabında yazılanlara göre
 - b. Öğretim izlencesine göre
 - c. Sınavlardaki öğrenci başarısına göre
 - d. Yazılı ya da sözlü çalışmalardaki öğrencinin hatasına göre
 - e. Diğerleri
4. Dilbilgisi nasıl öğretildi;
 - a. Genel kuralları açıklanarak
 - b. Görsel destek kullanılarak
 - c. Öğrenci hataları gösterilerek
 - d. Öğrencilere kitaptan alıştırmalar verilerek
 - e. Öğrencilere öğretmen tarafından hazırlanan alıştırmalar verilerek
5. Öğrencilere dilbilgisi ödevi verildiğinde öğrenciler;
 - a. Dilbilgisi kurallarını çalışırlar.
 - b. Sınıfta sözlü alıştırma yaparlar.

- c. Dil laboratuvarında sözlü alıştırma yaparlar.
- d. Ev ödevi için alıştırma yaparlar.
- e. Birbirlerinin ev ödevlerini ya da sınıf çalışmalarını izlerler.
- f. Yaptıkları hataların bireysel kayıtlarını tutarlar.
- g. Yazılı örneklerdeki dilbilgisi hatalarını saptarlar ve düzeltirler.
- h. Kendi yazılarındaki dilbilgisi hatalarını saptarlar ve düzeltirler.
- i. Diğer öğrencilerin yazılarındaki dilbilgisi hatalarını saptarlar ve düzeltirler.

(Richards 1995'ten aktarılmıştır.)

Öğrenci Anketi

EN İYİ NASIL ÖĞRENEBİLİRİM?

1. Okuyarak öğrenmekten hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
2. Dinlemeyi ve kaset kullanmayı seviyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
3. Oyunlarla öğrenmeyi seviyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
4. Konuşarak öğrenmeyi seviyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
5. Resim, film ve video ile öğrenmeyi seviyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
6. Her şeyi defterime yazmak istiyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
7. Öğretmenin bize her şeyi açıklamasından hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
8. Öğretmenin çalışmam için ödev vermesinden hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
9. Öğretmenin hatalarımı söylemesinden hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
10. Öğretmenin hatalarımı bulmama izin vermesinden hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
11. Grup çalışmasından hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
12. Sınıfla dışarı çıkıp uygulama yaparak öğrenmekten hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
13. Yeni sözcük öğrenmekten hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
14. Ses ve sesletim uygulamalarından hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
15. Evde, gazete vs. okuyarak öğrenmekten hoşlanıyorum.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi
16. Öğrendiklerimi günlük hayatta kullanarak öğrenmekten hoşlanırım.	Hayır	Biraz	İyi	En iyi

Willing 1998'ten aktarılmıştır.

Kaynakça

- Bartlett, L. 1990. Teacher development through reflective teaching. Second language teacher education (Yay: Richards, J.C. ve Nunan, D.). New York.
- Brookfield, S. 1995. Becoming A Critically Reflective Teacher. Jossey-Bass Press.
- Ceyhan, E. (1982), Türkiye Üniversitelerinde Yabancıdil Programlarının Karşılaştırılması, Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dewey, J. 1902. The School and Society. Chicago.
- Freire, P. 1972. Education for Critical Consciousness. New York.
- Gülmez, Y. 1987. Yabancıdil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Henderson, G. J. 1996. Reflective Teaching: The Study Of Constructivist Practices. New York: Cornell University Press.
- Kemmis, S. ve R. Mc. Taggart. 1988. The Action Research Planner. Victoria.
- Kocaman, A. 1990. Anadili öğretimi - Yabancıdille öğretim ve ötesi. Çağdaş Türk Dili, s. 30/31, Ankara.
- Mc Collum, S. 2002. Reflection: A key for effective teaching. Teaching Elementary Physical Education. Kasım, 6-7.
- Parrott, M. 1993. Tasks for Language Teachers: A Resource Book for Training and Development. Cambridge.
- Richards, J. C. 1990. The Language Teaching Matrix. New York.
- Richards, J. C. 1995. Reflective Teaching In Second Language Classrooms. Cambridge University Press.
- Sarıgöz, İ. H. 1999. Yansımali yabancıdil öğretimi. Öğretmen Eğitiminde Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu. İzmir.
- Saylan, N. 1991. Yansıtıcı düşünmenin geliştirilmesinde öğretmenin rolü. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, C.VI, S.2. Bursa.
- Ur, P. 1991. A Course in Language Teaching: Practice and Theory. Cambridge.
- Willing, K. 1998. Learning Styles in Adult Migrant Education. Edelaide.
- Vitanova, G. ve A. Miller. 2002. Reflective practice in pronunciation learning. The Internet TESL Journal, 7:1. <http://iteslj.org/Articles/Vitanova-Pronunciation.html>